

2/549
27 พ.ค.
1/2000

สำนักงานคณะกรรมการ
รับที่ 10771
วันที่ 27 พ.ค. 2550 1/227

ที่ พม 0228/ ๐6๐7

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
1034 ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

26 พฤศจิกายน 2550

เรื่อง ผลการดำเนินงานของศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง (ศปสร.) ประจำปี 2550

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

จัดเข้าวาระ ... 4 ธ.ค. 2550

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เอกสารผลการดำเนินงานศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง ประจำปี 2550
จำนวน 50 ชุด
2. Checklist การเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ จำนวน 1 ฉบับ

1. เรื่องเดิม

1.1 ตามคำสั่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ 014/2550 ลงวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2550 ให้จัดตั้งศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง (ศปสร.) ขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวงฯ เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานความร่วมมือทุกภาคส่วนในการดำเนินงานรณรงค์ประชาสัมพันธ์และเตรียมความพร้อมประชาชน เมื่อต้องเผชิญกับความรุนแรง สร้างทักษะในการป้องกันและลดความรุนแรง สนับสนุนภาคประชาชนจัดระบบเครือข่ายเตือนภัยและเฝ้าระวังความรุนแรงในสังคม ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือภาคประชาชนในการสร้างสังคมสมานฉันท์และวิถีชีวิตปกติสุข

1.2 ในการดำเนินงานที่ผ่านมา ศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง (ศปสร.) ได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนของสังคม ได้ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์และสันติในสังคมไทย และเพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้จัดทำเอกสารผลการดำเนินงานศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง ประจำปี 2550

2. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะกรรมการ

เป็นการรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง ประจำปี 2550 เผยแพร่ต่อสาธารณะ

3.สาระสำคัญของเรื่องหรือข้อเท็จจริง

ผลการดำเนินงานของศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง ประจำปี 2550 มีสาระสำคัญดังนี้

3.1 โครงการสนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือให้กับประชาชนมีความพร้อมรับความรุนแรงอย่างรู้เท่าทัน พัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายพลเมือง ในอันที่จะสร้างให้สังคมไทยน่าอยู่ อย่างมีสุขภาวะ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต และพัฒนาช่องทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน โดยมีผลการดำเนินงาน คือ

3.1.1 จัดเวทีเครือข่ายสายด่วนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการพัฒนาระบบเชื่อมประสานการปฏิบัติงานของเครือข่ายสายด่วน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ สปสร. ทำร่วมกับเครือข่ายสายด่วนประกอบด้วย ตำรวจนครบาล 191 ศูนย์ประชาบดี 1300 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม ศูนย์เฝ้าระวัง ศูนย์นเรนทร ร่วมด้วยช่วยกัน ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ กรุงเทพมหานคร ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ทำเนียบรัฐบาล บริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด

3.1.2 จัดทำคู่มือทำเนียบองค์กรเครือข่ายสายด่วนแห่งประเทศไทย

3.1.3 จัดกิจกรรมการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานและพัฒนาความร่วมมือระหว่างศูนย์สายด่วนต่าง ๆ

3.1.4 ร่วมผลักดันแนวคิดในการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังเตือนภัย ร่วมรับผิดชอบและดูแลสังคมร่วมกัน

3.1.5 จัดทำโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมด้านการแพทย์ฉุกเฉินเขตกรุงเทพมหานคร

3.1.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเวทีการพูดคุยหารือ ในลักษณะประชาเสวนาในทุกระดับ รวมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความไม่เป็นธรรมทางสังคมคู่ขนานไปด้วย

3.2 โครงการสันติยุติธรรม

เป็นโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้กระบวนการการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายภาคประชาชน รัฐ เอกชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยเครือข่ายภาคประชาชนเป็นกลไกหลักในการประสานการทำงาน การติดตาม ตลอดจนการพัฒนา รูปแบบ วิธีการในการเข้าไปคลี่คลายปัญหา เพื่อลดความรุนแรงและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นสังคม โดยมีกลไก “ศูนย์สันติยุติธรรม” 60 ศูนย์ ใน 46 จังหวัดนำร่อง เป็นศูนย์ประสานงานในการนำพาประชาชนให้เข้าถึงและได้รับสิทธิ และประสานกลไกกลางในการหนุนเสริมกระบวนการทำงานของเครือข่ายและกระบวนการสังเคราะห์บทเรียนการทำงานในพื้นที่ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

จากการดำเนินงานของศูนย์สันติยุติธรรมทั้ง 60 ศูนย์ สามารถจำแนกประเด็นปัญหาได้เป็น 4 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 เป็นปัญหายังเจกบุคคล/ปัญหาในชุมชนที่ไม่ซับซ้อนมากนัก อาทิ การทำบัตรประชาชนให้คนไทยที่ยังไม่มีหลายเลข 13 หลัก การถูกละเมิดสิทธิจากการซื้อที่ดินและบริการ เป็นต้น

ระดับที่ 2 เป็นปัญหาของกลุ่มบุคคล และเป็นปัญหาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน อาทิ ปัญหาขยะในคลองปลายน้ำ เป็นต้น

ระดับที่ 3 เป็นปัญหาของชุมชน กลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีความยุ่งยากทั้งในแง่กฎหมายและอิทธิพล

ระดับที่ 4 เป็นปัญหาเก่า เรื่อง มีความยุ่งยากซับซ้อน ทั้งในแง่กฎหมายและอิทธิพล ซึ่งไม่มีเจ้าภาพหลักในการดำเนินการ

ทั้งนี้ ปัญหาในระดับที่ 1 ซึ่งมีประชาชนและชุมชนร้องเรียน จำนวน 40 เรื่อง ทางศูนย์สันติยุติธรรมได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขคลี่คลายปัญหาแล้ว สำหรับปัญหาในระดับที่ 2-4 ซึ่งมีจำนวนร้องเรียน รวม 108 เรื่อง อยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อคลี่คลายปัญหา โดยกระบวนการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลปัญหา และใช้กลไกการมีส่วนร่วมของภาคส่วนและภาคีที่เกี่ยวข้องในการแก้ไข ปัญหา

3.3 โครงการเวทีขับเคลื่อนประชาธิปไตยชุมชนเพื่อความมั่นคงของมนุษย์

เป็นโครงการที่เปิดช่องทางให้ท้องถิ่น ในทุกอำเภอทั่วประเทศ 926 อำเภอ ได้มีเวทีกลางพูดคุยเพื่อร่วมกันค้นหาประเด็นสาธารณะที่มีความสำคัญต่อประชาชนและสังคมในทุกระดับท้องถิ่นและการจัดการตัวเองของชุมชน ผ่านเวทีประชาธิปไตยชุมชน จากนั้น มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากเวทีแล้วนำมาประมวลผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อไป

ผลการดำเนินงาน ทำให้มองเห็นประเด็นที่พื้นที่ห่วยใย แนวทางการจัดการท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน กลไกการทำงานร่วมกันระหว่างการทำงานของหน่วยงานทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ส่วนราชการ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ดังนี้

3.3.1 ค้นหาประเด็นสาธารณะที่มีความสำคัญต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่นทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับพื้นที่ เรียงตามลำดับการให้ความสำคัญของประชาชน ได้แก่ ปัญหาพฤติกรรมเด็กและเยาวชน ปัญหาพิษผลราคาดอกต่ำ ต้นทุนสูง ปัญหาหนี้สินในและนอกระบบ ปัญหายาเสพติดแพร่ระบาด ปัญหาขาดแคลนน้ำดื่มน้ำใช้เพื่อการเกษตร เป็นต้น

3.3.2 เกิดข้อตกลงร่วมกันในการหาทางออกเพื่อคลี่คลายปัญหา และการจัดการท้องถิ่น อาทิ การริเริ่มจัดตั้งเครือข่ายวิทยากรชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการมั่วสุมของเด็กและเยาวชน ในอำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ การผลักดันแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการทำเกษตรพอเพียงเพื่อลดต้นทุนการผลิต ลดการตกค้างของสารเคมีและภาวะหนี้สินของเกษตรกรในจังหวัด พิจิตร เป็นต้น

3.3.3 ข้อตกลงในหลายประเด็นและหลายพื้นที่กำลังจะนำไปสู่การสร้างเป็นวาระของท้องถิ่น (Local Agenda Setting) และนโยบายสาธารณะด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participatory Public Policy Process)

3.4 โครงการเวทีเรียนรู้สู่สวัสดิการสังคมวิถีอิสลาม

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีผลต่อการจัดสวัสดิการของมุสลิมเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาสวัสดิการสังคมในชุมชนมุสลิม โดยการดำเนินงาน ประกอบด้วย การศึกษาวิจัยเรื่องสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำเสนอประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมในชุมชนอิสลามในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดใกล้เคียง ผลของการดำเนินงานได้แนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมในชุมชนมุสลิม ดังนี้

3.4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม คือ หลักคำสอนที่มีอยู่ในบทบัญญัติของศาสนาเกี่ยวกับการดูแลผู้ที่พึงได้รับการช่วยเหลือ โดยใช้เงินที่เกิดจากการทำบุญที่เรียกว่า “ซะกาต”

3.4.2 รูปแบบที่ได้รับการเสนอให้มีการขับเคลื่อนระบบสวัสดิการสังคม คือ รูปแบบของเครือข่ายสหกรณ์อิสลาม

4. รายละเอียดที่ประสงค์จะให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

เพื่อโปรดทราบผลการดำเนินงานของศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง (ศปกร.) ประจำปี 2550

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายพลเดช ปิ่นประทีป)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ รักษาการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

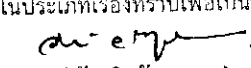
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง

โทร 0 2306 8953-4

โทรสาร 0 2306 8952

๓๖.๓
(ส.จ) ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ ๒๔ ส.ค. 2550
(ทราบเพื่อเป็นข้อมูล)

จัดอยู่ในประเภทเรื่องทราบเพื่อเป็นข้อมูล

(นายวิชัย วิทวัสการเวช)
รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สรุปการดำเนินงาน
ศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง

1. โครงการส่งเสริมสนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง
2. โครงการสันติยุติธรรม
3. โครงการเวทีขับเคลื่อนประชาธิปไตยชุมชนเพื่อความมั่นคงของมนุษย์
4. โครงการเวทีเรียนรู้สู่สวัสดิการสังคมวิถีอิสลาม

โดย
ศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง (ศปตร.)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตุลาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
1 โครงการส่งเสริมสนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง	1
2 โครงการสันติยุติธรรม	5
3 โครงการเวทีขับเคลื่อนประชาธิปไตยชุมชนเพื่อความมั่นคงของมนุษย์	13
4 โครงการเวทีเรียนรู้สู่สวัสดิการสังคมวิถีอิสลาม	17

โครงการส่งเสริมสนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรงในสังคม

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์ความรุนแรงจากเหตุขัดแย้งทางการเมือง เมื่อปลายปี 2549 และภัยจากการก่อการร้ายสากล และสถานการณ์อันอาจขยายวงจาก 3 จังหวัดชายแดนใต้ เป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการรวมตัว รวมเครือข่ายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาวิถีทางในการป้องกันและลดความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในสังคม ในนามของศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง(ศปสร.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นกระทรวงที่ทำงานด้านสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกของสังคมและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมป้องกัน/สร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมให้สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาได้อย่างมีสติ และมั่นคง

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือให้กับประชาชนมีความพร้อมรับความรุนแรงอย่างรู้เท่าทัน
- 2) เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายพลเมือง ในอันที่จะสร้างให้สังคมไทยน่าอยู่ อย่างมีสุขภาพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต
- 3) เพื่อพัฒนาช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน

วิธีดำเนินการ

- 1) รณรงค์/ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างสังคมที่ไม่ใช้ความรุนแรง
- 2) เตรียมความพร้อมประชาชนในการรับมือสถานการณ์ความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้น
- 3) สร้างทักษะ เพื่อป้องกันและลดความรุนแรง
- 4) สนับสนุนภาคประชาชนจัดระบบเครือข่ายและการเฝ้าระวังความรุนแรงในสังคม
- 5) ส่งเสริมความร่วมมือของภาคประชาชน เพื่อสร้างสังคมสมานฉันท์และสันติสุข

ระยะเวลาดำเนินการ

2 ปี โดยเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2550 – เดือน กันยายน 2551

กิจกรรมของโครงการ

- 1) จัดตั้งศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง(ศปสร.)
- 2) จัดเวทีสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “สังคมไทยไม่ยอมจำนนต่อความรุนแรง”
- 3) จัดทำคู่มือทำเนียบองค์กรเครือข่ายสายด่วนแห่งประเทศไทย

- 4) แผ่นพับ และโปสเตอร์รณรงค์ประชาสัมพันธ์ กับภาคีเครือข่ายทั่วประเทศ
- 5) จัดทำ Spot TV เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและดูแลสังคมร่วมกันในระดับมหภาค
- 6) จัดกิจกรรมการศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานและพัฒนาความร่วมมือระหว่าง ศูนย์สายด่วนต่างๆ
- 7) จัดประชุมปรึกษาหารือเพื่อขยายผลการทำงานและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและลดความรุนแรงร่วมกัน
- 8) ร่วมผลักดันแนวคิดของการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง เตือนภัย ร่วมรับผิดชอบและดูแลสังคมร่วมกัน
- 9) จัดทำโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ในเขตกรุงเทพมหานคร
- 10) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเวทีในการพูดคุย หารือในลักษณะ ประชาเสวนา ในทุกระดับ รวมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความไม่เป็นธรรมทางสังคม ถูกละเลยไป

ผลการดำเนินงานปี 50

- 1) ผู้คน นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานเพื่อป้องกันและลดความรุนแรงในสังคมเกิดความตื่นตัว เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำ แม้จะยังไม่เข้มข้นนักแต่ก็ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้น ในการพูดถึงเรื่องของความมั่นคงความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตในภาพกว้าง ที่ยังไม่มีหน่วยงานใดเป็นเจ้าภาพมาก่อน
- 2) เครือข่ายหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับศูนย์สายด่วน เกิดการพัฒนาความร่วมมือ เนื่องจากเห็นถึงความจำเป็นในเรื่องของการประสานงาน ภายหลังจากได้มีกิจกรรมการศึกษาดูงาน หน่วยงานต่างๆ ร่วมกัน รวมทั้งหมด 13 แห่ง และมีการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์รุนแรง/ฉุกเฉิน เช่น ช่วงงานกาชาดและงานสงกรานต์ แม้ว่าจะยังเป็นวงเล็กมีผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มากนัก แต่ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการสร้างความร่วมมือและการเตรียมหาแนวทางในการทำงานร่วมกัน ปัจจุบันก่อตั้งเป็นเครือข่ายสายด่วนเพื่อสังคม(คสส.) และมีแนวคิดเรื่องการพัฒนากระบวนการเชื่อมต่อ ฐานข้อมูล และระบบ Swith on ทางศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ของรัฐบาล 1111 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานหลักได้เสนอตัวเป็นเจ้าภาพในการทำงานและการเชื่อมโยงระบบ นอกจากนี้ยังมีการเตรียมการเพื่อจัดตั้งสมาคมเครือข่ายสายด่วนแห่งประเทศไทย ในการพัฒนางานในระยะยาว
- 3) องค์ความรู้และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเรื่องสายด่วน ได้รับการเชื่อมโยงและบันทึก เป็นสิ่งสมทุนความรู้และบุคลากร อันจะนำไปสู่การพัฒนาในระยะยาว เช่น กรณีการพัฒนาแบบเตือนภัยของเครือข่าย Open care (Open Exchange for Collaborative

Activities in Response to Emergencies) และเครือข่ายทางวิชาการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในมุมมองของการพัฒนาระบบจากกรณีตัวอย่างในต่างประเทศ

ผลลัพธ์/ผลกระทบ

จากการทำงานที่ผ่านมา ทำให้เกิดผลกระทบด้านบวก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของเครือข่ายในภายหน้า นั่นคือ การทำงานด้าน Human Security ที่เปิดมิติใหม่ในการพัฒนาระบบเครือข่ายในการเฝ้าระวังและเตือนภัยสังคม ระบบศูนย์สายด่วนเพื่อรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศ และการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังความเป็นพลเมืองในการลุกขึ้นมามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและดูแลสังคมร่วมกัน

ข้อสังเกต

1) ความรุนแรง ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงออก ซึ่งล้วนแล้วแต่มีมูลเหตุจากความไม่พอใจ การไม่ได้รับความเป็นธรรม ข้อขัดแย้งในแนวคิด อุดมการณ์ ความเชื่อและวิธีการทำงานที่แตกต่างกัน ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีมีความเฉพาะเจาะจง ทั้งที่มา สาเหตุ และแนวทางในการแก้ไข ปัญหา เหตุระเบิดใน กทม. เมื่อปลายปี 2549 แม้ขณะนี้จะหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษไม่ได้ แต่เป็นที่แน่ชัดแล้วว่า มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองระดับชาติ การมุ่งแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าจึงทำได้เพียง การรณรงค์ให้พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและเตือนภัยสังคม เป็นหูเป็นตาให้แก่สังคม ขณะเดียวกันการพัฒนาเสริมสร้างความร่วมมือของกลไกที่ทำงานทั้งการรับแจ้งเหตุ การประสานเหตุ และให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลืออาทิ ศูนย์สายด่วนต่างๆ ก็เป็นเรื่องที่สำคัญเนื่องเพราะเป็นปรากฏการณ์แรกในการเข้าระงับ คลี่คลาย ลดความรุนแรงในเหตุ นอกจากนี้ การส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม อาทิ หน่วยกู้ชีพ กู้ภัย และกู้คน เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ยังไม่มีเจ้าภาพที่ชัดเจน แต่เป็นงานที่สามารถป้องกันและลดความรุนแรงได้อย่างทันทั่วทั้ง

2) การดึงชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่เข้ามามีบทบาทในการเฝ้าระวังและเตือนภัยสังคม ในละแวกบ้านของตนเองเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาที่ต้นทาง ซึ่งควรต้องมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในเบื้องต้นยังพบว่า ชุมชนในเขตพื้นที่ กทม. มีรูปแบบ วิธีการจัดการดูแลลูกหลานและคนในชุมชนที่หลากหลาย

3) การส่งเสริมให้มีกลไกเพื่อคลี่คลายแก้ไขความไม่เป็นธรรมในกรณีต่างๆ เป็นเรื่องที่ต้องรีบดำเนินการ เพราะความไม่เป็นธรรมส่วนใหญ่เป็นมูลเหตุของความรุนแรงในสังคม

4) มีหลายองค์กรที่มีลักษณะการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน ในการสร้างความสันติ สมานฉันท์ และส่งเสริมการไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหอาทิ สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์สันติวิธี ม.มหิดล องค์กรพัฒนาเอกชน รวมถึงเครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งควรต้องมีการส่งเสริมและสร้างความ

ร่วมมือ รวมถึงการมียุทธศาสตร์ร่วม เพื่อให้เกิดพลังความเคลื่อนไหวในสังคมที่เป็นรูปธรรม ชัดเจนและต่อเนื่อง

5) การสื่อสารสาธารณะ เพื่อสร้างผลกระทบในวงกว้าง ในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย ทั้งเชิงวัฒนธรรมและการให้การศึกษา ยังเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อปลูกฝัง ค่านิยมและสร้างวัฒนธรรมแห่งสันติภาพ ให้เกิดขึ้นในสังคม อันเป็นการวางรากฐานในระยะยาว

6) การพัฒนางานเชิงความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในสังคม ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ ยังเป็นสิ่งที่จำเป็น ต้องมีการศึกษาวิจัยควบคู่ไปด้วย เพราะแนวโน้มของโลกปัจจุบัน ความรุนแรงในลักษณะดังกล่าวนี้ ปรากฏขึ้นบ่อย และมักควบคุม ป้องกันได้ยาก

แผนงานปี 51

- 1) จัดให้มีการเสวนา และอภิปรายเชิงวิชาการ ประชาเสวนาในกลุ่มต่าง ๆ และสื่อสารมวลชน
- 2) จัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของเยาวชน เพื่อสร้างกระแสการไม่เอาความรุนแรง และคืนภาวะปกติสุขให้แก่สังคมไทย
- 3) จัดทำโครงการสนับสนุนโครงการสร้างสรรค์ต่าง ๆ
- 4) ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน เผาระวังและเตือนภัยสังคม
- 5) สร้างกระบวนการทำงานเชิงความรู้ วิจัย จากรูปแบบ มาตรการ วิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเป็นสื่อรูปแบบต่าง ๆ เผยแพร่สู่สาธารณะ
- 6) พัฒนากลไกและช่องทางในกระบวนการสร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วน/ระดับ เพื่อค้นหา มาตรการที่จะสามารถแก้ไขวิกฤตการณ์ต่าง ๆ อันเกิดขึ้นจากความรุนแรง

โครงการสันติยุติธรรม

หลักการและเหตุผล

โครงการศูนย์สันติยุติธรรม เป็นโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research) และเป็นโครงการแรกที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้ทำงานร่วมกับมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค (มพบ.) ในการสนับสนุนงบประมาณต่อยอดการทำงานที่ทางมูลนิธิฯ ขับเคลื่อนร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชนในแต่ละจังหวัด โดยความคาดหวังของ พม. คือ เพื่อเป็นช่องทางให้เครือข่ายภาคประชาชนได้มีบทบาทในการร่วมเป็นธุระดูแลช่วยเหลือผู้ประสบความเดือดร้อน ในรูปแบบของ “ศูนย์สันติยุติธรรม” ให้ประชาชนผู้เดือดร้อน สามารถเข้าถึงได้ง่าย และขจัดปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ ใช้ “กระบวนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม” ของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ภายใต้ศักยภาพและข้อจำกัดที่ตนมีอยู่ ในการเข้าไปคลี่คลายไกล่เกลี่ย กรณีที่ไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นกับบุคคล กลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสในสังคมให้ได้รับความเป็นธรรมโดยทั่วถึงกัน

โดยมีเครือข่ายภาคประชาชนเป็นกลไกในการเชื่อมประสาน ติดตาม และพัฒนารูปแบบวิธีการคลี่คลายปัญหา ลดความรุนแรง และความขัดแย้งในสังคม มีภาคีร่วมดำเนินการทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ซึ่งส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวงพม. โดย ศปสร. มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค ศูนย์สันติยุติธรรม 9 โซนในกทม. ส่วนภูมิภาค : ศูนย์สันติยุติธรรม 51 ศูนย์ 45 จังหวัด / พมจ. / ภาคีอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น สาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล ตำรวจ และ อปท. ฯลฯ “รวมพื้นที่ดำเนินการนำร่องปีแรก (2550) 46 จังหวัด 60 ศูนย์”

ในช่วงแรก ของการขับเคลื่อนงาน ซึ่งเราเรียกว่า “ช่วงนำร่อง” นั้น อาจมีความยุ่งยากพอสมควร ทั้งในเชิงการจัดการและการติดต่อประสานงานกันระหว่าง พมจ.กับเครือข่ายภาคประชาชน (เครือข่ายศูนย์หลักประกันสุขภาพ) เนื่องจากในบางพื้นที่/จังหวัด ต่างฝ่ายก็ต่างทำงาน ไม่ค่อยได้มีโอกาสเจอกัน หรือ ทำงานร่วมกันเท่าใดนัก บางพื้นที่อาจไม่เคยทำงานร่วมกันมาก่อนเลย ดังนั้น จึงดูเหมือนว่า “จับคนแปลกหน้ามาเจอกัน” ณ จุดนี้เอง ศปสร.ในฐานะผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณ จึงได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมประสานงาน การชี้แจงทำความเข้าใจ และ คอยหนุนเสริมกระบวนการทำงานของเครือข่าย และ พมจ. อยู่เสมอ

กระบวนการที่ลงไปทำ

ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมกับภาคีทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยศูนย์สันติยุติธรรมเป็นศูนย์ประสานงานกลาง มีเครือข่ายภาคประชาชนเป็นกลไกในการเชื่อมประสานงานต่างๆ ทั้งการติดตาม การพัฒนารูปแบบการเข้าไปช่วยคลี่คลายปัญหาไม่ให้เกิดความรุนแรง หรือ อย่างน้อยช่วยลดความรุนแรงความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นกับท้องถิ่นนั้น ๆ

ระยะเวลาดำเนินการ

กระบวนการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ปี 2550: เป็นการส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชนที่มีประสบการณ์การทำงานดังกล่าว เพื่อทำหน้าที่ให้บริการประชาชนในลักษณะศูนย์สันติยุติธรรม 60 ศูนย์ และทำการศึกษาบทเรียนการทำงาน สังเคราะห์บทเรียน เพื่อหารูปแบบ และวิธีการส่งเสริมที่เหมาะสม โดยมีระยะเวลาดำเนินการ 5 เดือน เริ่มจากเดือน พฤษภาคม – กันยายน 2550

ระยะที่ 2 ปี 2551-2552: จะเป็นการนำผลการศึกษาปีที่ 1 (2550) มาปรับปรุงเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน และขยายผลให้ถึงระดับตำบล

ประเด็นความไม่เป็นธรรม

มีทั้งหมด 5 ประเด็น คือ 1) ประเด็นทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม 2) ประเด็นสิทธิผู้บริโภค 3) ประเด็นการไม่ได้รับความเป็นธรรมทางสังคม 4) ประเด็นสุขภาพ 5) ประเด็นสังคม

ผลการดำเนินงาน

วิเคราะห์ผลสำเร็จ

■ ผลสำเร็จเกิดขึ้นใน 4 ระดับ

- ระดับที่ 1 ปัญหา/เรื่องร้องเรียน (ระดับบุคคล/ชุมชน) ได้รับการแก้ไข / คลี่คลาย (ยุติ)
- ระดับที่ 2 ปัญหาเข้าสู่กลไกและกระบวนการแก้ไขร่วมกันกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและภาครัฐ
- ระดับที่ 3 อยู่ระหว่างการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาร่วมกันระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้อง
- ระดับที่ 4 ทีมงานของศูนย์ฯ กำลังศึกษา วิเคราะห์ หาแนวทาง และพยายาม / มีแผนที่จะขยายการมีส่วนร่วมกับภาคี

ความสำเร็จในแต่ละระดับ

ระดับความสำเร็จ	จำนวน*
ระดับที่ 1 ปัญหา / เรื่องร้องเรียนได้รับการแก้ไข / คลี่คลาย (ยุติ)	40
ระดับที่ 2 ปัญหาเข้าสู่กลไก กระบวนการแก้ไขร่วมกันกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและภาครัฐ	84
ระดับที่ 3 อยู่ระหว่างการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาร่วมกันระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้อง	18
ระดับที่ 4 อยู่ระหว่างการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาของทีมงาน	6

* จำนวน นับเป็นรายบุคคล / กลุ่มบุคคล และ ชุมชน ขึ้นอยู่กับประเด็นปัญหา

วิเคราะห์ความสำเร็จกับลักษณะปัญหา

ระดับ ความสำเร็จ	ลักษณะปัญหา
ระดับที่ 1	เป็นปัญหาของปัจเจกบุคคล / ปัญหาในชุมชน ที่ไม่ซับซ้อนมากนัก เช่น การทำบัตรประชาชนให้คนไทยที่ยังไม่มีเลข 13 หลัก / การถูกละเมิดสิทธิจากการซื้อสินค้าและบริการ / การสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส
ระดับที่ 2	เป็นปัญหาของกลุ่มบุคคล (เช่น กลุ่มคนไทยที่ยังไม่มีเลข 13 หลัก / กลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ยังเข้าไม่ถึงสวัสดิการของรัฐ) และเป็นปัญหาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน เช่น ปัญหาขยะในคลองปลายน้ำ
ระดับที่ 3	เป็นปัญหาของชุมชน / กลุ่มบุคคล ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายภาครัฐ / เอกชน มีความยุ่งยาก ทั้งในแง่กฎหมายและอิทธิพล
ระดับที่ 4	เป็นปัญหาเก่า เรื้อรัง มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ทั้งในแง่กฎหมายและอิทธิพล ซึ่งไม่มีเจ้าภาพหลักในการดำเนินการ

ข้อสังเกต

- ปัญหา หรือเรื่องร้องเรียนที่ได้รับการแก้ไข / คลี่คลาย ในระดับที่ 1 ถือเป็นการยุติในระยะสั้น จำเป็นต้องแก้ไขเชิงระบบและโครงสร้างต่อไป เช่น ปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการผู้ด้อยโอกาส / ปัญหาการไม่มีเลข 13 หลักของคนไทยบางกลุ่ม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐและเอกชน
- การแก้ไขปัญหา / ความขัดแย้ง แม้เป็นปัญหาเรื้อรัง ยุ่งยาก ซับซ้อน ทั้งในแง่กฎหมายและอิทธิพล แต่ก็สามารถดำเนินการให้คลี่คลาย หรือเห็นแนวโน้มการคลี่คลายได้ เช่น กรณีการคัดค้านการสร้างคลังบรรจุแก๊ส จ. สมุทรสงคราม / ปัญหาความขัดแย้งของชุมชนกรณีก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังลม จ. เพชรบูรณ์ / ปัญหาการใช้ความรุนแรงของนักเรียน อ. ละงู จ. สตูล เป็นต้น
- ปัจจัยที่เอื้ออำนวยความสำเร็จ
 - ความเข้มแข็งและพร้อมของทีมงาน ทั้งศักยภาพ ความชอบ และความถนัดในการทำงานแก้ไขปัญหา
 - การมีส่วนร่วมของเจ้าของปัญหา หรือผู้ได้รับผลกระทบ โดยร่วมทำความเข้าใจตั้งแต่ต้น และร่วมในการระดมการแก้ไขปัญหาย่อยๆ ตลอด
 - การประสานกับภาคีที่เกี่ยวข้อง และตั้งเป้าหมายร่วมกัน
 - การจัดเวทีพูดคุย โดยเน้นบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูล

■ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน

- ภาติภาครัฐมีข้อจำกัด ดิครอบความคิดของระบบราชการ และทำงานเฉพาะหน้าที่ของตัวเอง

ผลกระทบเชิงบวก

- 1) เกิดเครือข่ายความร่วมมือการทำงานร่วมกัน ระหว่างเครือข่ายภาคประชาชน องค์กรเอกชน และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ เช่น สำนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ตำรวจ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานพัฒนาธุรกิจจังหวัด สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคจังหวัด สำนักงานจังหวัด สำนักงานอัยการ ฝ่ายคุ้มครองผู้บริโภค สถาบันการเรียนรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่นกาญจนบุรี (กระจายข่าว) และส่วนกลาง เช่น มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค เลขาธิการสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานนายกรัฐมนตรี ฯลฯ
- 2) เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บทเรียนการทำงานของเครือข่ายศูนย์สันติยุติธรรมในระดับภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคกลาง/ออก/ตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้) ที่จะสามารถนำไปพัฒนาขยายผลในระยะต่อไป
- 3) เกิดรูปธรรมในการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ ทั้งในส่วนของการเข้าไปช่วยเหลือคดีตายใกล้เกลี้ยประเดินที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม ตลอดจน การประสานเชื่อมโยง เพื่อส่งต่อ Case ให้กับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อให้ประชาชนได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที หรือ เพื่อให้ประชาชนทราบช่องทางในการเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตัวเอง/ชุมชนได้ ซึ่งรูปธรรมความสำเร็จนั้น มีทั้งในระดับจุดภาค ตั้งแต่ในหมู่บ้าน ชุมชน จังหวัด และ ระดับมหภาค ในภาพกว้างระดับประเทศ

ตัวอย่างรูปธรรม

1. จ.อุบลราชธานี ประเด็น “การเรียกร้องสิทธิบุคคลตกหล่นทางทะเบียนราษฎร”

การดำเนินงาน

- 1) ดำรง/ค้นหาข้อมูลบุคคลที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในชุมชน พบว่า คนตกหล่นตามทะเบียนราษฎร ใน 7 ชุมชนกับ อีก 1 กลุ่ม รวมทั้งหมด 33 คน หลังจากนั้น ทำการสืบหา พยาน/บุคคลรับรอง และ ติดต่อ/ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ที่ว่าการอำเภอ และ สถานีตำรวจ เพื่อช่วยเหลือให้ได้รับสิทธิตามกฎหมายความเป็นประชากรไทย
- 2) ประสานโรงเรียนให้เด็กได้เข้าโรงเรียนตามเกณฑ์ ทั้งที่ได้รับใบเกิดแล้ว และอยู่ระหว่างการดำเนินการ
- 3) จัดเวทีประชาคม เพื่อรับรองสิทธิความเป็นคนไทย และ เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการขอทำใบเกิด และทำทะเบียนราษฎร

ผลการดำเนินงาน

เครือข่ายภาคประชาชน ได้เข้าไปประสานงานกับที่ว่าการอำเภอ และ สถานีตำรวจ เพื่อช่วยเหลือบุคคลตกหล่น ทำให้บุคคลตกหล่น ได้รับการแจ้งเกิดแล้ว จำนวน 3 ราย มีบุคคลตกหล่นที่อยู่ระหว่างการสอบพยานจำนวน 2 ราย และอยู่ระหว่างการประสานเข้าโรงเรียนจำนวน 4 ราย นอกจากนี้ ยังมีบางส่วนที่อยู่ระหว่างติดตามข้อมูลหาหลักฐานจำนวน 2 ราย

2. จ.กาญจนบุรี ประเด็น “กรณีการขอคืนเงินจากการหวานล่อมให้ซื้อสินค้าคุณภาพต่ำราคาแพง”

การดำเนินการ

- 1) ให้คำปรึกษาและตรวจสอบตัวสินค้าพร้อมทั้งรับเรื่องร้องเรียนโดยการจดบันทึกเหตุการณ์อย่างละเอียด จากนั้น ทำการตรวจสอบหาหลักฐาน และผู้เสียหายเพิ่มเติมปรึกษาเครือข่าย นักกฎหมาย และศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการใช้สิทธิตาม พรบ. ขยายตรง ใช้สิทธิภายใน 7 วัน โดยการเจรจาขอคืนเงิน และแจ้งความไว้เป็นหลักฐาน แจ้งสื่อกระแสหลัก และ ทำหนังสือแจ้งผู้ว่าฯ /อำเภอ และผู้ใหญ่บ้านให้ประกาศเตือนชาวบ้าน เพื่อเป็นการประกาศเตือนชาวบ้าน ทำหนังสือแจ้งผู้ใหญ่บ้านของผู้เสียหายประกาศบอกคนในชุมชนไม่ให้ติดต่อกับร้าน ศูนย์เอเซียเซ็นเตอร์ เข็มบ้าน และให้กำลังใจผู้ร้องเรียนให้สู้ให้ถึงที่สุด ติดต่อดำเนินการกับเครือข่าย และหน่วยงานราชการนัดร่วมดำเนินการพร้อมอัดเสียงการเจรจาครั้งไว้เป็นหลักฐาน

ผลการดำเนินการตามสิทธิผู้บริโภค

ผู้เสียหายได้รับเงินคืน จำนวน 18,000 บาท หรือ คิดเป็นร้อยละ 90 ซึ่งแม้ผู้เสียหายจะไม่ได้เงินคืนครบตามจำนวน แต่ก็รู้สึกพอใจ และดีใจที่ได้เพื่อน ข้อดี คือ กระบวนการขับเคลื่อนงานมีความคล่องตัวสูง และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เป็นอย่างดี ข้อเสีย คือ ผู้ประสานงานได้ศัตรูเพิ่มขึ้น ข้อจำกัดในการเอาผิดทางกฎหมาย คือ กระบวนการทางกฎหมายก็ไม่สามารถเอาผิดกับผู้ประกอบการที่หลอกลวงได้ เนื่องจาก ไม่มีโจทก์ยื่นฟ้อง และขาดการประสานข้อมูลที่ดี จึงทำให้คนทำผิดยังคงลอยนวลอยู่ในภาคอื่น ๆ ต่อไป ข้อจำกัดของศูนย์ฯ ขาดแคลนบุคลากร และงบประมาณ ทำให้การขับเคลื่อนงานทำได้ในวงแคบ

3. จ.สมุทรสงคราม ประเด็นสิทธิชุมชน “เรื่องคลังบรรจุและขนถ่ายแก๊สตำบลบางจะเกร็ง”

การดำเนินงาน

จัดเวทีใหญ่ ชี้แจงทำความเข้าใจ และให้ความรู้กับประชาชน (มีคนเข้าร่วมเกือบ 2,000 คน) หลังจากนั้น เครือข่ายภาคประชาชน ได้ เข้ายื่นหนังสือต่อคณะกรรมการสิทธิฯ จากนั้น

คณะกรรมการสิทธิลงมาตรวจข้อเท็จจริง

ผลการดำเนินงาน

ปัจจุบัน สามารถระงับเรื่องคลังบรรจุและขนถ่ายแก๊สดำบลบางจะเกร็ง

4. จ.อุตรดิตถ์ ประเด็น “การใช้สิทธิของประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ”

กระบวนการดำเนินงาน

ประชุมหารือและชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินงาน ร่วมกับ พมจ. นายกองดีการ
บริหารส่วนตำบล (อบต.) 7 อบต. และนายกเทศมนตรี และ การเข้าไปให้ความรู้ เกี่ยวกับ
สิทธิและช่องทางการเข้าถึง ตลอดจน การเข้าไปช่วยเหลือคลายไถ่เกลี้ย เรื่องร้องทุกข์จาก
ประชาชนกรณีการไม่ได้รับความเป็นธรรม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น เช่น
สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุตรดิตถ์ สถาบันการศึกษา สถานี
ตำรวจเครือข่ายวิทยุชุมชน ฯลฯ

ผลการดำเนินงาน

กรณีที่ 1. ความไม่เป็นธรรมจากการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่

(แบบจดทะเบียนแบบเหมาจ่าย) แต่ในความเป็นจริงถูกเรียกเก็บค่าบริการตามจริงเป็น
นาที ทั้งในเครือข่ายเดียวกันและนอกเครือข่าย เช่น ทรูมูฟ หรือ ดีแทค หลังจากที่ได้รับ
เรื่องร้องเรียน ผู้ประสานงานศูนย์สันติยุติธรรมได้นำ Case พร้อมเอกสารการเรียกเก็บ
ค่าบริการเข้าปรึกษาฝ่ายกฎหมายของ กทช. จนในท้ายที่สุด บริษัทส่งหนังสือขอโทษ
ให้กับผู้เสียหาย พร้อมใบแจ้งหนี้ตามจำนวนเงินที่ควรจะต้องจ่ายจริงตามโปรโมชั่น

กรณีที่ 2. ความไม่เป็นธรรมเรื่อง “การก่อสร้างบ้านผิดแบบและไม่ได้มาตรฐาน”

ผู้เสียหายเป็นตำรวจ แต่ไม่ทราบช่องทาง (กลัวเสียชื่อเสียง?) ในการจัดการกับความ
เสียหายของตัวเอง หลังจากได้รับเรื่องร้องเรียน ศูนย์สันติยุติธรรมอุตรดิตถ์ ได้ติดต่อไป
ยังผู้รับเหมาก่อสร้าง พร้อมชี้แจงสิทธิ/ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดขึ้น
พร้อมทั้งแจ้งความเสียหายและกระบวนการเอาผิดทางกฎหมายกับผู้รับเหมา หากไม่แสดง
ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น จึงทำให้ผู้รับเหมารับปากจะซ่อมแซมบ้านให้
และเพื่อไม่ให้ผู้รับเหมาบิดพลิ้ว จึงได้มีการเรียกผู้รับเหมามาลงบันทึกประจำวันว่า จะ
ชดเชยให้ในเดือนเมษายน จนถึง เดือนมกราคม ปี 2551 (กรณีนี้ได้คลี่คลายไปแล้ว)

กรณีที่ 3. ความไม่เป็นธรรม จากการเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุรถชน

ผู้เสียชีวิตถูกรถชนแล้วหนี ก่อปรกักรถจักรยานยนต์ของผู้เสียชีวิตไม่มีประกันภัย แต่
ประกันภัยจังหวัด แจ้งว่า จะชดเชยเบื้องต้นให้ได้ ซึ่งเบื้องต้น สำนักงานประกันภัยจังหวัด
ช่วยเหลือ 35,000 บาท และกำลังดำเนินการเรียกร้องสิทธิอีก 65,000 บาท

ปัจจัยหนุนเสริมการขับเคลื่อนงาน

คือ การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น เช่น พมจ. สถาบันการศึกษา เครือข่ายวิทยุชุมชน และอบต. เป็นต้น ในการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อการประชาสัมพันธ์ จำนวน 6,000 บาท หลังจากที่เคยสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนงาน 10,000 บาท (ขณะนี้กำลังดำเนินการมีสปอร์ตประมาณ 5 นาที ผ่านเสียงตามสายของ อบต.และคลื่น F.M.ที่เป็นเครือข่าย เคเบิลท้องถิ่นและเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์) และสนับสนุนงบประมาณในการอบรมให้กับนักเรียน/นักศึกษา ความรู้เกี่ยวกับผู้บริโภค ปัญหาความรุนแรงไม่ว่าจะเป็นถูกละเมิดทางเพศ ซึ่งได้รับเสียงสะท้อนมาดีมาก

สิ่งที่ค้นพบจากการทำงานสันติยุติธรรม

เราคงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ความสำเร็จจากการขับเคลื่อนงานสาธิตนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และ ภาคประชาชน นอกจากนั้น ลักษณะ การทำงานเป็นทีม ก็มีความสำคัญต่อความสำเร็จของงานไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ดังนั้น สิ่งที่สะท้อนต่อไปนี้เป็นเพียงมุมมองของผู้รับผิดชอบงานโครงการจากส่วนกลาง (สปลร.) ที่รวบรวมได้จากการประสานงาน การร่วมสังเกตการณ์ และการติดตามความก้าวหน้าโครงการศูนย์สันติยุติธรรมทั้ง 6 ภาค อีกทั้งข้อสะท้อนดังกล่าว เป็นไปเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้การขับเคลื่อนงานโครงการศูนย์สันติยุติธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.การบริหารจัดการ

1) การบริหารงานโครงการในลักษณะการจ้างเหมาบุคคลทำงาน อาจจะดูคล่องตัว แต่กลับมีช่องโหว่ให้ผู้รับจ้างบางรายเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากงาน จึงทำให้เกิดภาพ คนทำงานไม่ได้เงิน คนได้เงินไม่ได้ทำงาน (จังหวัดอ่างทอง)

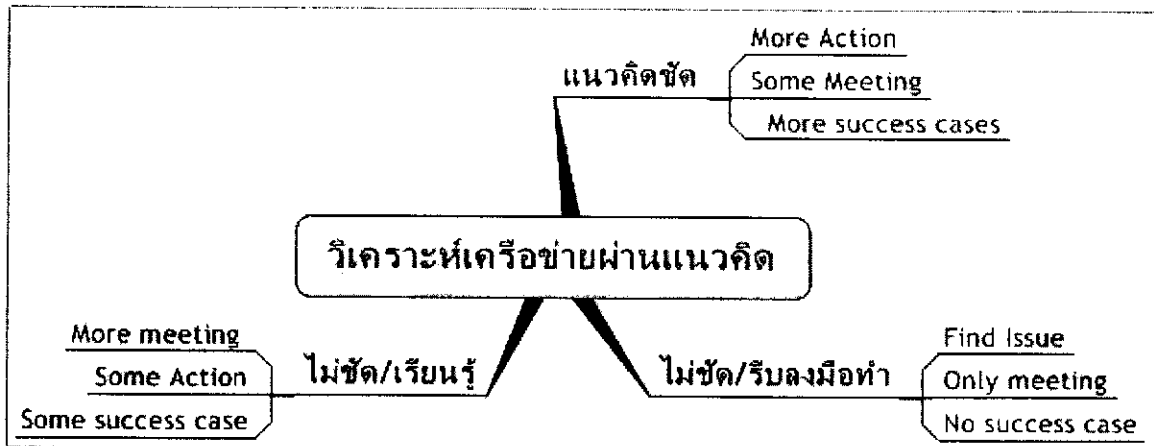
2) การเบิกจ่ายเงินงบประมาณในลักษณะเป็นงวดงานนั้น ข้อดี คือ ทราบความก้าวหน้า/เคลื่อนไหวของงานเป็นระยะ ๆ แต่ ข้อเสีย คือ บางครั้งการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับเนื้อหา และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง ทางออกที่บางพื้นที่เลือกปฏิบัติ คือ ทำเอกสารค่าใช้จ่ายให้ตรงกับงวดงานแต่ไม่สะท้อนความจริงที่เกิดขึ้น

2.การขับเคลื่อนงาน

1) ลักษณะของกลไกการประสานงานที่แตกต่างกัน ในบางสถานการณ์อาจนำมาซึ่ง ความสำเร็จในการขับเคลื่อนงานได้เหมือนกัน แต่บางสถานการณ์ อาจทำให้งานสะดุด หรือ ล่าช้า

2) ผู้ประสานงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การขับเคลื่อนงานประสบความสำเร็จ ดังนั้น หากผู้ประสานงาน รู้จักใช้เทคนิคในการเชื่อมประสานงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบุคลิกของคนที่ทำงานด้วย จะช่วยให้งานสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความร่วมมือจากบุคคลหลากหลายองค์กร ตัวอย่าง เช่น จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดพัทลุง

3) ความชัดเจนในการขับเคลื่อนงานมีผลต่อความสำเร็จของงานที่แตกต่างกัน (ดังรายละเอียดต่อไป)

4) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ /การมีเจ้าภาพที่ชัดเจน จะช่วยให้การทำงานมีความต่อเนื่องและก่อให้เกิดความยั่งยืนได้ในอนาคต ตัวอย่างเช่น การทำงานร่วมกันระหว่าง พมจ.อุดรติดกับเครือข่ายภาคประชาชน จนสามารถผลักดันงานบรรจุไว้ในแผนการดำเนินงานของ อบต.

5) การขับเคลื่อนประเด็นร่วมที่ใหญ่ระดับจังหวัด/ชาติ เช่น ประเด็นทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความสำเร็จเบื้องต้น วัดได้จากการเกาะเกี่ยวผู้คนที่เข้าร่วมเอารูธะกับเรื่องทุกขั้วร้อนของท้องถิ่น การมีข้อตกลงในการคลี่คลายปัญหาร่วมกัน และการมีแนวทางในการจัดการปัญหาร่วมกัน เช่น จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดขอนแก่น แต่ประเด็นระดับชุมชน ความสำเร็จ วัดจากจำนวน/ปริมาณที่ได้รับการคลี่คลาย/แก้ไขปัญหา เช่น ประเด็นการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากนโยบายของรัฐ กรณีบุคคลตกหล่นทะเบียนราษฎร เช่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดลำปาง

6) ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลในระดับชุมชน/ท้องถิ่น จะสามารถจัดการคลี่คลายปัญหาได้ โดยกลไกการเชื่อมประสานงานของเครือข่ายภาคประชาชน แต่หากความเสียหายนั้น มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากกว่า 2 ฝ่าย จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

7) การมีพี่เลี้ยง (มพบ.) คอยหนุนเสริมกระบวนการทำงานของเครือข่ายภาคประชาชน ทั้งในเรื่องการฝึกอบรม การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายฯในด้านต่างๆ เช่น การให้ความรู้เรื่องสิทธิ กฎหมาย ช่องทางการเรียกร้องสิทธิ เทคนิคในการประสานงาน และ การทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ การติดตามความเคลื่อนไหวงาน ตลอดจน การเชื่อมประสานผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ในการให้คำแนะนำ/ปรึกษากับพื้นที่ เป็นสิ่งที่ดี ซึ่งที่ผ่านมา สปสธ.ได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ในเวทีด้วยเกือบทุกครั้ง และมีการปรึกษาหารือถึงทิศทางในการทำงานร่วมกันอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนงานปี 2551

- 1) หากในปีที่ 2 จะมีการจ้างเหมาแบบเดิม ควรมีมาตรการในการจ้างเหมาที่รัดกุม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากบุคคลบางคน

- 2) การเบิกจ่ายงบประมาณ ควรให้สอดคล้องกับเรื่องงานที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละงวดงาน แต่ต้องเท่ากับงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจาก สปสร. โดยให้เป็นอำนาจของ พมจ.และพื้นที่ตกลงกัน
- 3) ควรมีสถาบันวิชาการที่ทำหน้าที่คอยเป็นพี่เลี้ยง หนุนเสริมกระบวนการทำงานของเครือข่าย
- 4) เหมือนเดิม เพื่อเพิ่มศักยภาพและยกระดับการทำงานของพื้นที่ (ใช้ความรู้ในการทำงาน) ซึ่งที่ผ่านมา มพบ.ก็ทำหน้าที่นี้ได้ดี อีกทั้ง มพบ.ยังมีผู้ประสานงานภาคเป็นกลไกในการเชื่อมประสานงานเป็นโซนภาค ทำให้สามารถทราบความเคลื่อนไหวของพื้นที่ได้ครอบคลุม สามารถหนุนเสริมกระบวนการทำงานของพื้นที่ได้ทันทั่วถึง และพื้นที่ยังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ร่วมกันอยู่ตลอดเวลา

แผนงาน ปี 2551

ในปี 2551 สปสร. ได้กำหนดแผนการดำเนินงาน โครงการสันติยุติธรรม ต่อเนื่องจากปีที่แล้ว โดยจะนำบทเรียนที่ได้จากการทำงานของเครือข่ายศูนย์สันติยุติธรรมทั้งหมด ไปพัฒนาขยายผลให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 75 จังหวัด ทั่วประเทศ โดยกำหนดเป้าหมายพื้นที่ขึ้นด้าอยู่ที่ 75 ศูนย์ โดยมีแผนงาน/กิจกรรมการดำเนินงานคร่าว ๆ ดังนี้

- 1) สนับสนุนส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชนดำเนินงานศูนย์สันติยุติธรรมอย่างต่ำ 75 ศูนย์ และอาจขยายผลเพิ่มมากขึ้นตามความเหมาะสม และความพร้อมของเครือข่าย
- 2) สังเคราะห์บทเรียน จัดทำชุดความรู้ที่ได้จากกรณีตัวอย่าง (Case study) ของศูนย์สันติยุติธรรมที่สามารถดำเนินงานประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี (Best practice) จำนวน 10 ศูนย์ หรือ 10 กรณีศึกษา
- 3) ประชุมซักซ้อมการดำเนินงาน และทำการประเมินผล 4 ครั้ง
- 4) สัมมนาติดตามประเมินผลระดับจังหวัด 75 ครั้ง

โครงการเวทีขับเคลื่อนประชาธิปไตยชุมชนเพื่อความมั่นคงของมนุษย์

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์ของสังคมไทยในเวลานี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อกรณีความขัดแย้งทางความคิดของผู้คนในทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นในเรื่องที่สืบเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมือง นำไปสู่ความขัดแย้ง แยกแยก ในระดับฐานรากของสังคม อันนำไปสู่สถานการณ์ความรุนแรง แบ่งฝักฝ่าย แบ่งข้างทางความคิด ซึ่งจะเกิดผลเสียหายต่อสังคมไทยในระยะยาว

การจะพัฒนาสังคมไทยให้ก้าวข้ามพ้นความขัดแย้งที่อยู่ในภาวะเผชิญหน้าคนไทยควรที่จะต้องหันหน้าเข้าหากัน เพื่อพูดคุย รับฟังและแลกเปลี่ยนทัศนะ ความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายด้วยความรัก ความเคารพและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

นอกเหนือจากประเด็นทางการเมืองแล้ว ประเด็นสาธารณะของท้องถิ่น ในพื้นที่บ้านเกิดของตนเอง ยังมีหลายเรื่องราวหลายสิ่ง ที่มีความสำคัญของการอยู่ร่วมกันและการต้องร่วมเผชิญท้าทายต่ออนาคตที่กำลังจะมาถึงและที่ต้องเผชิญร่วมกัน ซึ่งมีอยู่มีใช่น้อย ได้ผู้คนในสังคม อาจจะมีเคยได้ร่วมคิด ร่วมพูดคุย ร่วมปรึกษาหารือ หาทางออก หาแนวทางในการทำงานร่วมกัน

เวทีประชาธิปไตยชุมชนเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ ที่ริเริ่มและจัดโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังเป็นเสมือนช่องทางและแสงสว่างทางปัญญา ที่เปิดโอกาสให้ผู้คน และภาคีที่แตกต่างหลากหลาย ได้มีพื้นที่กลางทางสังคม ในการร่วมกันแสดงความคิดเห็น อภิปรายหาแนวทางการทำงาน และสร้างข้อตกลงในเบื้องต้นร่วมกัน ด้วยการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ในแนวทางสันติวิธี อันจะนำไปสู่การฝังรากฐานทางความคิดแห่งความสมัครสมานสามัคคีของการอยู่ร่วมกัน ในแต่ละชุมชนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

เพื่อร่วมกันค้นหาประเด็นสาธารณะที่มีความสำคัญต่อผู้คนและสังคมในระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนและภาคีที่แตกต่างหลากหลาย ได้มีเวทีกลางในการร่วมกันพูดคุย แสดงความคิดเห็น ค้นหาแนวทางการทำงานและสร้างข้อตกลงในการเคลื่อนไหวสังคมร่วมกันเพื่อพัฒนากลไกในการทำร่วมกันระหว่างคณะทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สังคมจังหวัดภาคประชาสังคม พัฒนาสังคมจังหวัด เครือข่าย อพม. และเครือข่ายภาคประชาชนในระดับท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบายร่วมกันในอนาคต

วิธีดำเนินการ

ทำความเข้าใจกับภาคีที่เกี่ยวข้องจัดเวทีประชาธิปไตยชุมชน 926 เวที ทั่วประเทศ เก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาประมวลผล วิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

ระยะเวลาดำเนินการ

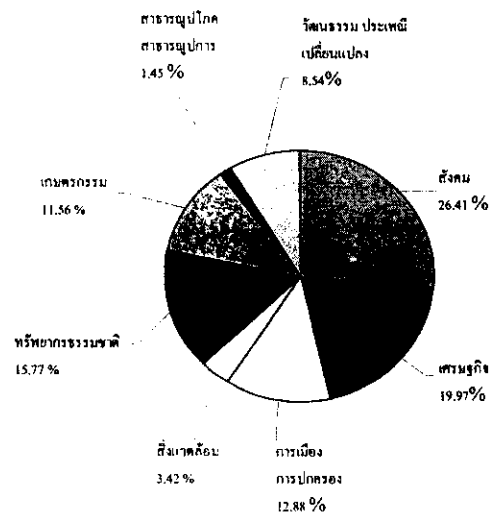
เมษายน – กันยายน 2550

ผลการดำเนินงาน

- 1) ดำเนินการจัดเวทีไปครบทุกอำเภอแล้ว 926 เวที
- 2) เกิดภาคีความร่วมมือและกลไกขับเคลื่อนงานด้านสังคมที่ดำเนินงานในลักษณะรูปแบบกระบวนการและแนวทางใหม่ๆ อย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในระดับพื้นที่ หลายพื้นที่คนทำงานได้ยกพัฒนาความสัมพันธ์อันจะนำไปสู่การทำงานเพื่อเคลื่อนไหวสังคมร่วมกันต่อไปในอนาคต
- 3) ค้นพบหมวดของการให้ความสำคัญของสังคม ที่มีความสำคัญต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น ทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับพื้นที่ เรียงตามลำดับการให้ความสำคัญของประชาชน

ลำดับ	หมวดของปัญหา	จำนวน (อำเภอ)	ร้อยละ
1	สังคม	201	26.41
2	เศรษฐกิจ	152	19.97
3	ทรัพยากรธรรมชาติ	120	15.77
4	การเมืองการปกครอง	98	12.88
5	เกษตรกรรม	88	11.56
6	สวัสดิการบริการพื้นฐานจากรัฐ	65	8.54
7	สิ่งแวดล้อม	26	3.42
8	วัฒนธรรม ประเพณี เปลี่ยนแปลง	11	1.45
	รวม	761	100.00

แผนภูมิแสดงร้อยละของความตระหนักประชาชนต่อสถานการณ์สังคม

4) ค้นพบประเด็นสาธารณะที่มีความสำคัญต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น ทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับพื้นที่ เรียงตามลำดับการให้ความสำคัญของประชาชน

- ✓ ปัญหาพฤติกรรมเด็กและเยาวชน
- ✓ ปัญหาพืชผลราคาถูกต่ำ ต้นทุนสูง
- ✓ ปัญหาหนี้สินในและนอกระบบ
- ✓ ปัญหายาเสพติดแพร่ระบาด
- ✓ ปัญหาขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำเพื่อการเกษตร
- ✓ ปัญหาขาดที่ดินทำกิน ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์
- ✓ ปัญหาความแตกต่างทางด้านความคิดในสังคม
- ✓ ปัญหาสวัสดิการ การบริการของรัฐ ฯลฯ

5) เกิดข้อตกลงร่วมกันในการหาทางออก ในการคลี่คลายความขัดแย้ง และแนวทางการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นร่วมกัน มีทั้งในระดับที่ชุมชนเสนอทางออกในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองและการผลักดันร่วมกัน อาทิเช่น

- ✓ การริเริ่มจัดตั้งเครือข่ายวิทยากรชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการมั่วสุมของเด็กและเยาวชนในอำเภอ หัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ
- ✓ การผลักดันแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการทำเกษตรพอเพียงเพื่อลดต้นทุนการผลิต การตกค้างของสารเคมีและภาวะหนี้สินของเกษตรกร ในจังหวัดพิจิตร
- ✓ การริเริ่มจัดทำธนาคารขยะ และผลิตภัณฑ์ใช้เองในจังหวัดเพชรบูรณ์
- ✓ การแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้สินครัวเรือนโดยการร่วมกันรณรงค์การจัดทำบัญชีครัวเรือน และการร่วมกันวางแผนจัดการปัญหาดึงพลังในแม่น้ำเจ้าพระยาของผู้คนในอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท
- ✓ การจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อร่วมกันผลักดันข้อเสนอเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสตูล

6) ข้อตกลงในหลากหลายประเด็นหลายพื้นที่กำลังจะนำไปสู่การสร้างเป็นวาระของท้องถิ่น (Local Agenda Setting) และหลายประเด็นสามารถนำไปสู่การสร้างนโยบายสาธารณะด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participatory Public Policy Process) ซึ่งถือเป็นก้าวที่สำคัญ ที่กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เข้ามามีบทบาทในเชิงป้องกันและผลักดันการแก้ไข ปัญหาที่ต้นทาง (Upstream)

7) ข้อสรุปและบทเรียนต่างๆที่ได้จากการดำเนินงาน จะนำไปสู่การปรับปรุงและขยายผลทั้งในวงกว้างและขยายผลในเชิงลึกในรูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่หลากหลายต่อไปในอนาคตในลักษณะของงานที่เป็น Social Lab ที่มุ่งเน้นปฏิบัติการจริง ควบคู่ไปกับการทำงานเชิงความรู้ในการเคลื่อนไหวสังคมในลักษณะ Action Research

ผลลัพธ์และผลกระทบ

ประเด็นสาธารณะในระดับท้องถิ่นจะถูกใช้เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การขยายผลการทำงานร่วมกันเพื่อเคลื่อนไหวกิจกรรมในระดับพื้นที่กลไกการทำงานร่วมด้านสังคมในระดับพื้นที่ที่จะเกิดการยกระดับ

ความสัมพันธภาพ ความคิดและการประสานการทำงาน เพื่อจัดการคลี่คลายปัญหาที่สืบเนื่องต่อ โดยใช้ฐานของกลไกคณะทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สังคมระดับจังหวัด เพื่อส่งต่อและขยายผลในวงกว้าง ประชาชนและภาคีต่างๆ นำวัฒนธรรมประชาเสวนาไปใช้ในการทำงาน ในชุมชนฐานราก และในการเคลื่อนงานต่างๆ ที่สำคัญต่อไปในสังคม

แผนการดำเนินงานในปี 2551

- 1) ขยายผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการติดตามประเด็นสาธารณะที่ร่วมกันค้นหา มีแนวทางและข้อตกลงเบื้องต้นไว้แล้วทั้ง 926เวที โดยจัดให้มีโครงการพัฒนานโยบายสาธารณะในอำเภอนำร่อง/ประเด็นนำร่องของแต่ละจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด เพื่อนำไปสู่การสร้างรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาสังคมที่ชัดเจนมากขึ้นในระดับพื้นที่
- 2) พัฒนาทักษะการทำงานเชิงกระบวนการ และการทำงานเชิงความรู้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการทำงาน ในการแก้ไขปัญหาสังคมที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน ทั้งแก่คณะทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สังคมจังหวัดและเครือข่าย อปท. และภาคประชาสังคมในพื้นที่
- 3) พัฒนาและยกระดับความสัมพันธภาพของเครือข่ายผู้คนที่ทำงานด้านสังคมแนวระนาบในระดับท้องถิ่น ทั้งภาคประชาสังคม ภาคนิเทศงานภาครัฐ งานวิจัยท้องถิ่น สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ ในพื้นที่
- 4) พัฒนาเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งในระดับพื้นที่ (Area Base Approach) เช่น ภูมิภาค/เขตพื้นที่ สสว. และในเชิงประเด็น(Issue Base Approach) เช่น สวัสดิการชุมชน สวัสดิการสังคม ความไม่เป็นธรรมทางสังคม การแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
- 5) ยกระดับความเคลื่อนไหว การผลักดันนโยบายสาธารณะด้านสังคมในเชิงประเด็น ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ และระดับชาติ โดยอาศัยรูปธรรมการทำงานและฐานความรู้ที่มีอยู่และเกิดขึ้นจริงในพื้นที่
- 6) ในการสร้างการยอมรับเสริมกับกระบวนการประชาธิปไตยชุมชน “ประชาเสวนา” เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชนและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พบว่า ควรเน้นการใช้ข้อมูลที่เก็บจากชุมชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ

โครงการเวทีเรียนรู้สู่สวัสดิการสังคมวิถีอิสลาม

หลักการและเหตุผล

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ กุมภาพันธ์ 2550 อนุมัติในหลักการแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี สร้างสวัสดิการสังคมไทยฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550 -2554) และแผนปฏิบัติการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมไทยเพื่อชีวิตมั่นคง พ.ศ. 2550 – 2554 ตามแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี สร้างสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550 -2554) แผนดังกล่าว ถือเป็นแผนแม่บทในการพัฒนางานสวัสดิการสังคม ตามมาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนไว้ 7 ประเด็น ยุทธศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่งคือการเสริมสมรรถนะของระบบงาน และวิธีการปฏิบัติงานสวัสดิการสังคม โดยใช้วิธีการวิจัย การพัฒนา การจัดการความรู้และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะหน่วยงานหลักรับผิดชอบบูรณาการการดำเนินงานพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมเพื่อให้ตอบสนองต่อการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในทุกภูมิภาคของประเทศไทยตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจกับพื้นฐานบริบท ทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคซึ่งจะมีผลต่อการจัดและพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีสถานการณ์ความไม่สงบที่กระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนในพื้นที่ จึงได้จัดให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับ สวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม และ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภาครัฐ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องขึ้น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลในการดำเนินงานเรื่องความสมานฉันท์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่จะช่วยให้เกิดการเชื่อมโยง หนุนเสริม และต่อยอดการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ผลิตรายการความรู้และชุดประสบการณ์ความรู้ การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายที่จะเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลามสู่ผู้เกี่ยวข้องและสังคม

ในวงกว้าง

5) เพื่อให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนอิสลาม

วิธีดำเนินงาน

ประสานวิทยาลัยอิสลามกรุงเทพฯ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกำหนดรูปแบบของการจัดสวัสดิการสังคมและส่งเสริมให้มีกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิด รูปแบบ ในการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับการดำรง ชีวิตของชาวมุสลิม

ระยะเวลาดำเนินการ

มิถุนายน – กันยายน 2550

แนวทางการดำเนินงาน

1) ชี้แจงทำความเข้าใจ และรวบรวมข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อร่างกฎหมาย 3 ฉบับ ที่ส่งผลต่อการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พรบ.สภาองค์กรชุมชน / พรบ.ส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต / พรฎ.จัดตั้งสถาบันส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้(องค์การมหาชน)

2) การผลิตองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม

3) จัดเวทีเรียนรู้สู่สวัสดิการสังคมวิถีอิสลาม

4) การติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่

5) การบริหารจัดการโครงการ

ผลการดำเนินงานปี 2550

1) เกิดความร่วมมือจากองค์กรหลากหลายภาคส่วน เช่น องค์กรบริหารชุมชนต่างๆ สถาบันการศึกษา และ ภาคประชาชนในการดำเนินงานโครงการเวทีเรียนรู้สู่สวัสดิการสังคมวิถีอิสลาม

2) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมร่วมกัน เกี่ยวกับ รูปแบบสวัสดิการสังคม แนวทาง/วิธีการในการนำไปสู่เป้าหมาย การหนุนเสริมการทำงานจากองค์กรภายนอก เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนชาวมุสลิม

3) มีข้อเสนอแนะจากเวทีเรียนรู้สู่สวัสดิการสังคมวิถีอิสลาม เพื่อให้การขับเคลื่อนงานสวัสดิการสังคมประสบผลสำเร็จ และ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการพัฒนาสวัสดิการชุมชน

4) ศึกษารูปแบบการจัดการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนชาวมุสลิม และ ความเข้มแข็งมั่นคงในชุมชน จากสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่มีการจัดรูปแบบสวัสดิการในชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

ผลลัพธ์/ผลกระทบ

มีระบบการจัดสวัสดิการสังคมวิถีอิสลามให้มีความเข้มแข็งและมั่นคงในชุมชนชาวมุสลิม และ เกิดการพัฒนาระบบสวัสดิการไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับสภาพสังคม ชุมชน ตลอดจน วิธีการดำรงชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนการดำเนินงานปี 2551

1) จัดเวทีการแลกเปลี่ยนประเด็นแนวทางการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อพัฒนาสวัสดิการสังคมให้มีความเข้มแข็งในระดับชุมชนในวิถีอิสลาม

2) ติดตามขยายผลการดำเนินงานของเวทีเรียนรู้สู่สวัสดิการสังคมวิถีอิสลามให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

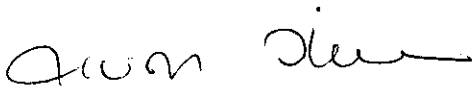
3) พัฒนาทักษะการทำงานเชิงความรู้/กระบวนการ เพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4) ยกระดับการทำงานของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อผลักดันร่างกฎหมาย พ.ร.บ.ส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต โดยอาศัยรูปธรรมการทำงานและฐานความรู้ที่มีอยู่จริงในพื้นที่

Checklist การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี

ชื่อเรื่อง ผลการดำเนินงานของศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง (ศปจร.) ประจำปี 2550

กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.	กำหนดการจัดเวทีที่ต้องเสนอ กรม. ภายในเดือนพฤศจิกายน 2550					
2.	ระบุความจำเป็นที่ต้องให้เสนอเรื่องนี้ต่อ กรม.					รายละเอียด
	กฎหมาย	กฎ	ระเบียบ	มติ กรม.	อื่น ๆ	เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งสร้างสังคมเข้มแข็งที่คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานคุณธรรม ข้อ(1) ,(2), (6), (7) และ (8) ตลอดระยะเวลา 1 ปี ที่ผ่านมา ศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง (ศปสร.) ได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาคประชาชน ภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน กลุ่มธุรกิจเพื่อสังคม สถานศึกษา สถาบันศาสนา นักวิชาการ สื่อมวลชน หน่วยงานราชการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สังคมคุณธรรม เพื่อนำพาสังคมไทยไปสู่เป้าหมายการเป็นสังคมที่ดีงามและอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และ เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลผลการดำเนินงานต่อสาธารณชน ศปสร.จึงได้จัดทำเอกสารผลการดำเนินงานของศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง (ศปสร.) ประจำปี 2550 เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ และนำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป
					/	
3.	การถามความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....หน่วยงาน					
4.	การถามความเห็นจากกรรมการที่เกี่ยวข้อง.....คณะ					
5.	ร่างมติคณะรัฐมนตรีที่ต้องการ					
	คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีมติรับทราบผลการดำเนินงานของศูนย์สนับสนุนการป้องกันและลดความรุนแรง (ศปสร.) ประจำปี 2550 ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เสนอ					
6.	ลายมือชื่อผู้ประสานงานคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา					
	 (นางกานดา วัชรากย์) ผู้ประสานงานคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์					